

RAPORTARE STIINTIFICA

Raportul Științific 2022

Contract nr. 296/2022

Denumirea proiectului: Promovarea capacității clădirilor și a cunoștințelor pentru extinderea grădinilor urbane în orașele europene

Denumirea proiectului (En): Promoting capacity building and knowledge for the extension of urban gardens in European cities

Acronim: U-GARDEN

Autoritatea contractantă: Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării – UEFISCDI

RAPORT ȘTIINȚIFIC ȘI TEHNIC

PROGRAM: ERANET

**PROIECT: Promovarea capacității clădirilor și a cunoștințelor pentru
extinderea grădinilor urbane în orașele europene**

(U-GARDEN)

1. Descrierea științifică

Scopul principal al proiectului U-GARDEN constă în promovarea grădinilor urbane și a experiențelor similare de producție de alimente, ca o componentă cheie a unui cadru strategic pentru dezvoltarea urbană durabilă în Europa.

În cadrul Etapei 1 denumită – **“WP2-1 Evaluarea caracteristicilor Eco-sistemului urban/WP3-1 Laborator Urban (Urban Living Lab ULL) (2022)”** s-a urmărit realizarea unui audit teritorial al zonei Brașov raportat la conceptul grădinilor urbane precum și planificarea realizării unui laborator urban – Urban Living Lab.

Activitățile planificate pentru etapa 1 a proiectului sunt următoarele:

- Identificarea condițiilor existente de capital uman-social (WP2)
- Identificarea patrimoniului de practici existente în eco-sistemul urban studiat (WP2)
- Concept design - Urban Living Lab (ULL) – (WP3)
- Recrutare de stakeholderi (WP3)
- Plan de implementare activități ULL Brașov (WP3)
- Creare capacitate operațională ULL Brașov (WP3)

Prezenta etapă a proiectului U-GARDEN este alcătuită din două activități principale:

1. Cercetare privind capitalul socio-uman disponibil în arealul de analiză și patrimoniul existent de bune practici în domeniul agriculturii urbane
2. Constituire Laborator Urban Brașov (Urban Living Lab)

1. WP2-Identificarea condițiilor existente de capital uman-social

Zona Metropolitană Brașov și Municipiul Brașov, în special, dispun de un capital uman considerabil, însă care nu este pe deplin exploatat în direcția agriculturii urbane și a grădinilor urbane. Conceptul de agricultură urbană/ grădini urbane este unul relativ nou la nivelul ecosistemului urban din România, astfel, în momentul de față, majoritatea orașelor din România abordează problema spațiilor verzi și o tratează din punct de vedere al disponibilității (de spații verzi) pentru mediul urban construit / dens, fără însă a se concentra în mod semnificativ asupra componentei de grădini urbane sau agricultură urbană.

Prin urmare nivelul de expertiză existent la nivelul administrațiilor publice locale este relativ scăzut în sensul în care aceste instituții și stakeholderii asociați lor dispun de specialiști în administrație publică și în puține cazuri de personal specializat pentru managementul zonelor

verzi. În general predomină situațiile în care administrațiile publice din România subcontractează către companii specializate serviciile de management al spațiilor verzi, păstrând însă în limitele lor de competență componenta de supervizare a activităților de management și de setare a direcțiilor de acțiune.

Totuși, Municipiul Brașov dispune de câteva condiții esențiale care influențează acest cadru general valabil la nivelul țării și pune Brașovul într-o zonă avantajoasă în ceea ce privește disponibilitatea expertizei profesionale locale.

În continuare vor fi descrise elementele care constituie componente esențiale ale structurii capitalului uman aferent temei proiectului.

Un element important în ecosistemul brașovean este prezența **Institutului de Cercetare și Dezvoltare pentru Pajiști Brașov**. Acest institut coordonează la nivel național, printre altele, programul de cercetare cultura pajiștilor, un program complex multidisciplinar, având în vedere diversitatea speciilor, a condițiilor staționale și a rolului multifuncțional al acestor suprafețe. Institutul de Cercetare Dezvoltare pentru Pajiști dispune de o echipă consistentă de specialiști care pot contribui la dezvoltarea unui concept funcțional de agricultură urbană sau grădini urbane în Zona Brașovului.

Prin profilul care îl are, desfășoară activități ce cuprind cercetări fundamentale de bază, necesare creșterii nivelului de cunoștințe în domeniu, cercetării aplicative cu impact ridicat asupra sistemului de producere și valorificare a furajelor de pajiști și activități destinate inovării în domeniul culturii pajiștilor.

Institutul furnizează informații științifice și tehnice specialiștilor și fermierilor implicați în utilizarea pajiștilor cu o suprafață de 4,9 milioane de hectare la nivelul României. De asemenea, participă activ cu propuneri la elaborarea de strategii de dezvoltare în domeniu și la realizarea cu prioritate a obiectivelor științifice și tehnologice cuprinse în cadrul Programelor Naționale, Sectoriale și Structurale de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică.

Domenii de activitate sunt:

- Ecologie și resurse genetice;
- Fiziologia gramineelor și leguminoaselor perene;
- Ameliorarea gramineelor și leguminoaselor perene;
- Protecția plantelor;
- Tehnologia producerii de semințe la gramineele și leguminoasele perene de pajiști;

- Tehnologia pajiștilor permanente;
- Tehnologia pajiștilor semănate;
- Valorificarea pajiștilor prin pășunat;
- Mecanizarea lucrărilor pe pajiști;
- Biochimie, conservarea și calitatea furajelor obținute pe pajiști;
- Calculul statistic, simularea și modelarea fenomenelor din cultura pajiștilor.

Așa cum se menționează anterior deși Institutul de Cercetare Dezvoltare Pajiști urmărește punerea în valoare a patrimoniului pastoral al României prin sporirea producției totale de furaje și a calității acestora cu o conversie optimă în produse animaliere, este important de avut în vedere faptul că la nivelul institutului există un stoc de expertiză profesională și experiență relevantă care poate fi utilizat în dezvoltarea grădinilor urbane în ecosistemul urbanistic Brașov.

Un alt element important în ceea ce privește capitalul socio-uman este reprezentat de existența **Facultății de Silvicultură și Exploatare Forestiere din cadrul Universității Transilvania Brașov**. Această facultate este una din facultățile fanion ale Universității, fiind pentru multe decenii unica facultate care pregătea în România specialiști în domeniul silvic. Prezența facultății de silvicultură și exploatare forestiere la Brașov oferă ocazia ecosistemului urban să beneficieze de un aflux constant de tineri specialiști în ceea ce privește componenta forestieră, dar care poate avea o contribuție importantă la componenta de grădini urbane.

În fapt analiza realizată de către echipa de implementare a proiectului a evidențiat faptul că în colaborare cu Facultatea de Silvicultură și Exploatare Forestiere, se pot dezvolta teme de cercetare sau programe de studii, care să aibă în vedere conversia spațiilor urbane, nefolosite sau abandonate în grădini urbane, cu diferite categorii de funcțiuni educativă, de relaxare, terapeutică etc.

Complementar cu cele 2 organizații amintite mai sus este și prezența la Brașov a Institutului Național de Cercetări și Dezvoltare Silvică - INCDS „Marin Drăcea”. Acest institut își are originea în existența Facultății de Silvicultură și Amenajări Forestiere și reunește specialiști din diverse domenii de activitate care analizează flora și fauna din zona montană din vecinătatea Brașovului, activitatea institutului fiind una foarte bogată, în special în direcția conservării florei și faunei montane.

Misiunea INCDS „Marin Drăcea” este aceea de a asigura pe baze științifice creșterea capacității, calității și competitivității cercetării – dezvoltării și experimentării pentru

dezvoltarea durabilă a sectorului forestier, creșterea competitivității economice a acestuia și a calității vieții.

Obiective strategice

- a) Creșterea competitivității economice a sectorului forestier
- b) Creșterea contribuției românești la progresul cunoașterii de frontieră
- c) Creșterea rolului științei silvice în societate

Obiective specifice cercetării - dezvoltării în domeniul forestier

- a) Crearea unui mediu stimulativ pentru inițiativa unităților economice din sectorul forestier
- b) Susținerea procesului de specializare inteligentă
- c) Concentrarea unei părți importante a activităților de CDI în domenii cu relevanță publică
- d) Susținerea aspirației către cercetarea la frontiera cunoașterii

De asemenea, un alt element important în ceea ce privește capitalul de expertiză disponibil la nivelul Zonei Metropolitane Brașov este prezența **Regiei Publice Locale a Pădurilor Kronstadt**.

Regia Publică Locală a Pădurilor Kronstadt R.A., este o structură cu specific silvic aflată în subordinea Consiliului Local al Municipiului Brașov.

Aceasta a fost înființată în anul 2005 prin Hotărâre a Consiliului Local al Municipiului Brașov, având ca obiect de activitate aplicarea strategiei naționale în domeniul silviculturii acționând pentru apărarea, conservarea și dezvoltarea durabilă a fondului forestier proprietate publică a Municipiului Brașov și al altor unități administrativ-teritoriale, a fondului forestier proprietate privată a unităților de cult (parohii, schituri, mănăstiri) și a instituțiilor de învățământ, a fondului forestier proprietate privată indiviză a persoanelor fizice (foști copositori, moșneni și răzeși sau moștenitori ai acestora), a fondului forestier proprietate a persoanelor fizice, pe care îl administrează, în temeiuri contractuale, în vederea valorificării, prin acte și fapte de comerț, a produselor specifice fondului forestier, potrivit prevederilor legale, în condiții de eficiență economică, exercitând și atribuții de serviciu public cu specific silvic.

Această structură a fost înființată în scopul asigurării unei gospodării durabile a fondului forestier, conservării și dezvoltării pădurilor administrate precum și al dezvoltării activităților conexe.

Dat fiind faptul că zona intravilană a Municipiului Brașov este limitrofă și chiar inclusă în fondul forestier, implicarea acestei instituții în activitățile cu specific silvic ale Administrației Publice Locale – Primăria Brașov, trebuie să devină din ce în ce mai importantă și să capete o amploare tot mai mare. În acest context, încă de la înființare, Regia Publică Locală a Pădurilor Kronstadt R.A. și-a propus abordarea și a altor sectoare de activitate cu caracter secundar.

La nivelul administrației publice locale, Primăria Municipiului Brașov are în cadrul Organigramei organizat **Serviciul de Amenajare Zone de Agreement**. Acest serviciu are ca misiune amenajarea spațiilor publice de pe teritoriul municipiului Brașov, precum și efectuarea tratamentelor fitosanitare. În plus, acest departament actualizează registrul spațiilor verzi al Municipiului Brașov.

Una din concluziile activității de evaluare a capitalului uman și a nivelului de expertiză locală în ceea ce privește tematica grădinilor urbane este aceea că **Brașovul se află într-o situație favorabilă, în sensul în care dispune de stakeholderi relevanți și reunește într-un ecosistem relativ stabil un număr important de cercetători și persoane cu experiență în domeniul forestier / culturilor perene**. În fapt, acest lucru se datorează și așezării geografice a Brașovului, care este înconjurat de munți și a unei tradiții în ceea ce privește managementul sustenabil al pădurilor în zona Brașovului.

Distinct față de experiența profesională asociată sectorului forestier, în Brașov există și expertiză în sectoare complementare grădinilor urbane. Un astfel de sector este cultura plantelor industriale, respectiv cultura cartofului.

Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Cartof și Sfeclă de zahăr din Brașov este un Institut Național cu atribuții în rezolvarea tematicilor de cercetare la cartof, sfecla de zahar, plante medicinale și cereale. Institutul colaborează cu Ministerul Cercetării și Inovării, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, în stabilirea strategiilor de dezvoltare din domeniul specific de activitate și de asemenea cu instituții, stațiuni și universități de profil din România și din străinătate și cu Federația Națională a Cultivatorilor din România.

Activitatea de cercetare din domeniul forestier derulată în Brașov și în vecinătatea Brașovului în ultimele decenii a consolidat nu doar un corp de specialiști cu experiență profesională extinsă, dar a permis și dezvoltarea unui ecosistem de organizații nonguvernamentale specializate în zona de mediu, care pot constitui un important element de sprijin în ceea ce privește dezvoltarea conceptului de agricultură urbană sau grădini urbane. În ecosistemul orașelor din România spre exemplu, Societatea Ornitologică Română are un nucleu important de experiență și expertiză în zona Brașov și este implicată în multe proiecte de cercetare.

În ceea ce privește capitalul socio-uman este important de menționat faptul că Brașovul dispune de un număr ridicat de zone protejate și situri Natura 2000. Aceste zone beneficiază de protecție, și-au dezvoltat în jurul lor echipe de specialiști cu expertiză profesională și experiență necesară pentru a putea interveni în generarea și dezvoltarea unui concept de grădini urbane. În urma cercetării efectuate de echipa proiectului au fost identificați mai mulți stakeholderi din care amintim:

a) **Societatea Ornitologică Română (SOR)** este o organizație neguvernamentală, nonprofit, care derulează activități pentru protecția pasărilor și naturii cu sprijinul membrilor, voluntarilor, pe bază de donații și proiecte.

Are răspândire națională în România prin sucursale și grupuri școlare. Din 1997 este partener al BirdLife International – o rețea mondială care cuprinde peste 115 organizații naționale pentru conservarea păsărilor și a naturii.

Având acoperire națională, SOR este solicitată pentru a oferi consultanță la nivel local, regional și național în domeniul protecției păsărilor. Desfășoară o semnificativă activitate de advocacy pe lângă guvern și reprezentanții săi din teritoriu pentru respectarea și aplicarea legislației naționale de mediu și alinierea cu cea a Uniunii Europene.

b) **Agencia Națională pentru Arii Naturale Protejate (ANANP)** a fost înființată în anul 2016, este o instituție publică cu personalitate juridică, finanțată din venituri proprii și subvenții acordate de la bugetul de stat și funcționează în subordinea Ministerului Mediului.

Scopul ANANP este administrarea unitară și eficientă a ariilor naturale protejate și conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice. În județul Brașov sunt **33 de arii protejate** dintre care două sunt parcuri naționale/naturale (Piatra Craiului și Bucegi). În cea mai mare parte ariile protejate sunt stabile din punct de vedere ecologic. Din anul 1999 Parcul National Piatra Craiului și din 2004, Parcul Natural Bucegi, au administrație proprie, prin care se iau măsuri ferme de protejare a tuturor habitatelor aflate pe cuprinsul acestor parcuri. Un procent de 80 % din terenurile aflate în interiorul rezervațiilor sunt în administrare silvică, restul fiind în administrarea primăriilor. Ariile naturale protejate din județul Brașov se încadrează în următorul regim de management

- 1 parc național
- 1 parc natural
- 14 monumente ale naturii
- 15 rezervații naturale
- 2 arii de protecție avifaunistică

c) **Doripesco Grup** este o societate comercială cu capital integral privat înființată în anul 1995, sediul administrativ fiind în localitatea Hălchiu, județul Brașov. Continuând activitatea fostei Intreprinderi Piscicole Brașov și bazându-se pe experiența de peste 30 de ani a angajaților săi, Doripesco a devenit în timp unul dintre cei mai importanți producători și procesatori de pește din țară.

În luna martie 2006, Doripesco a preluat în custodie complexul de lacuri de la Dumbrăvița. Acest complex de lacuri format pe pârâul Hamaradia reunește anual peste 200 de specii de păsări specifice doar acestei zone și Deltei Dunării. Diversitatea avi-faunistică și animală a făcut ca această zonă să intre sub protecție europeană prin clasificarea ei ca arie naturală protejată (Sit Natura 2000 și Sit Ramsar). Supranumită „Delta din Carpați”, aria este gestionată în colaborare cu Societatea Ornitologică Română - Sucursala Brașov.

d) **Directia Silvica Brasov** este subunitate a Regiei Nationale a Padurilor - Romsilva si are ca scop gospodarirea durabila si unitara, in conformitate cu prevederile amenajamentelor silvice si ale normelor de regim silvic, a fondului forestier proprietate publica a statului si a altor proprietari – pe baza de contract de administrare, din judetul Brasov, in vederea cresterii contributiei padurilor la imbunatatirea conditiilor de mediu si la asigurarea economiei nationale cu lemn, cu alte produse ale padurii si cu servicii silvice specifice.

e) **Fundația Carpați** este o organizatie non-guvernamentala care desfășoara proiecte în domeniul cercetării și conservării faunei

f) **Ocolul Silvic „Codri Cetăților” Codlea**. In fondul forestier administrat de Ocolul Silvic Codrii Cetatilor regenerarea padurilor se realizeaza pe cale naturala in cazul aplicarii de tratamente silvice, care favorizeaza instalarea si dezvoltarea semintisului si pe cale artificiala prin plantatii.

g) **PROPARK** Fundația ProPark (ProPark) a fost înființată în 2008 pentru a găsi soluții la problemele legate de sistemul de arii protejate din România și pentru a răspunde acestor provocări.

Este principalul furnizor de instruire pentru arii protejate și conservare în România, având în același timp un rol activ în rețelele europene și mondiale care își propun să dezvolte capacitatea profesională a celor ce lucrează în arii protejate și conservare, implicit prin proiecte, consultanță și mentoring.

h) **Dacia Plant** este o companie locală specializată în colectarea și procesarea plantelor aromatice și medicinale. Dacia Plant a fost fondată în anul 2002 de câțiva tineri pasionați care au vrut să demonstreze că produsele naturale sunt eficiente, sigure și îi ajută cu adevărat pe oameni să fie mai sănătoși. Compania brașoveană colaborează cu nume de excepție în domeniul medical și farmaceutic. Plantele folosite în procesul de producție sunt obținute din culturile bio proprii sau din cele ale colaboratorilor și trec printr-un proces exigent de selecție.

Concluziile activității 1 – Analiza capitalului socio-uman a relevat faptul că în zona Brașov se regăsește un stoc relevant de expertiză profesională care poate servi conceptul de grădini urbane agricultură urbană. Majoritatea expertizei profesionale se referă la sectorul forestier și al culturilor perene datorită așezării geografice a Brașovului precum și specificului activităților de cercetare științifică derulate în zonă pe parcursul ultimelor decenii. Ecosistemul de capital uman analizat a relevat faptul că în timp, acest stoc de expertiză profesională și experiență relevantă a contribuit atât la consolidarea sectorului "public" dar și "alimentat" formarea unui cluster de activiști civici și organizații guvernamentale care militează pentru protecția mediului și implicit pentru dezvoltarea activităților relevante pentru mediu în ecosistemele urbane. Prin urmare, există premise solide de capital socio-uman pentru dezvoltarea conceptului de grădini urbane agricultură urbană în zona Brașov

2. WP2 -Identificarea patrimoniului de practici existente in Eco-sistemul urban studiat

Așa cum s-a menționat anterior comunitățile urbane din România nu au un istoric consistent în ceea ce privește organizarea sau amenajarea de grădini urbane sau utilizarea practicilor agriculturii urbane. În ecosistemul urban, analiza bunelor practici realizată de către echipa de proiect din cadrul Agenției Metropolitane Brașov a relevat și o realitate istorică în ceea ce privește necesitatea grădinilor urbane.

Astfel, cercetările realizate au evidențiat faptul că multe orașe din România au fost martorele unui proces major de industrializare în perioada anilor 1960 - 1980. Această industrializare a fost realizată în general cu forța și a presupus migrarea forțată sau semi-voluntară a persoanelor din mediul rural către ecosistemele urbane. Persoanele nou venite în ecosistemul urban din mediul rural au avut contact cu natura și cu componentele care țin de grădinit și agricultură încă din copilărie, ceea ce a făcut ca la momentul mutării în ecosistemul urban să nu resimtă în mod fățiș nevoia unui contact cu natura, și în corelare cu administrația urbană din acea perioadă, să accepte o urbanizare exacerbată a mediului construit.

Perioada anilor 1970-1980 a marcat amenajarea /existența unor suprafețe infime de zone "verzi" în jurul blocurilor de locuințe. Percepția dezvoltării era bazată pe creșterea suprafețelor betonate și a suprafețelor construite. Au existat mici încercări de agricultură urbană, fără însă să existe o abordare centralizată. Aceste mici încercări presupuneau împrejmuirea spațiului verde din jurul blocurilor și practicarea agriculturii, mai curând cu funcție terapeutică și reminiscentă decât cu funcție de producție.

De asemenea, în acea perioadă, au fost dezvoltate parcuri pe suprafețe semnificative în mediul urban. Aceste parcuri erau amenajate într-o manieră care să provoace admirația față de spațiul verde și nu permiteau o interacțiune reală între utilizatori și spațiul utilizat. Spre exemplu, parcurile urbane erau împrejmuite cu gard verde sau uneori cu garduri metalice iar oamenii erau încurajați să se deplaseze strict pe suprafețele betonate fără a călca iarba. În realitate parcurile urbane deveniseră un fel de muzeu al naturii în ecosistemul urban.

În contrapartidă, generațiile care s-a născut în mediul urban în anii 1980-1990 și la începutul anilor 2000 nu au mai avut contact nemijlocit cu natura în primii ani de viață, și ca urmare resimt la intrarea în viața adultă nevoia de contact cu natura, în orice formă. Acesta este un element pozitiv în momentul în care este interpretat ca un factor potențial de succes pentru conceptul grădinilor urbane pe care proiectul U-GARDEN îl abordează.

În ceea ce privește exemplele de bună practică, acestea sunt mai degrabă prezente în orașe similare din Europa și mai puțin în România. Motivul este unul de natură legală/administrativă așa cum s-a menționat anterior. Singura abordare referitoare la grădini urbane în istoricul orașelor din România este legată de spațiile verzi, însă acestea erau tratate mai degrabă ca expoziții verzi sau ca muzee de facto, nepermițând o interacțiune reală între utilizatori și spațiul fizic.

Ca urmare, legislația a fost construită pe acest concept, iar regulamentele urbanistice ulterioare nu au luat în calcul, cel puțin până în prezent, necesitatea sau oportunitatea dezvoltării de grădini urbane. Spre exemplu, regulamentele de urbanism interzic în mod expres utilizarea spațiului public pentru agricultură. Aceste interdicții decurg din practicile anilor 1970- 1980, când locatarii orașelor ocupau în mod abuziv și informal spațiile verzi pentru a practica mici experimente agricole, în special din zona legumiculturii.

O dezvoltare a conceptului de grădini urbane ar presupune, dincolo de dezvoltarea unor acțiuni pilot la nivelul unor laboratoare urbane și o reevaluare și o reproiectare a cadrului legislativ care să permită favorizarea în mod real a demersurilor de agricultură urbană. În acest context este importantă de menționat posibilitatea ca asociațiile de proprietari să

devină stakeholderi, prin preluarea într-o formă de administrare suficient reglementată a spațiilor verzi din interiorul cartierelor de locuințe.

Exemple de bună practică, în ceea ce privește dezvoltarea grădinilor urbane, sunt reprezentate de următoarele inițiative, programe și proiecte:

1. **Proiectul Grădinescu**, propune un model de regenerare urbană care exemplifică îmbinarea creativă a unor sisteme de permacultură, educație, economie circulară, energie și hrană într-o rețea de 10 grădini urbane: 3 amplasate pe acoperișurile magazinelor Kaufland, 4 în parcurile și în spatele acestora, 2 în școlile din capitală și una în cetatea Alba Iulia.

Grădinile sunt concepute pentru a fi îngrijite de locuitori – prin participare și de echipa Grădinescu – prin expertiză, facilitare și cercetare. Filosofia proiectului: comunitatea ia în primire spații abandonate sau neamenajate și le dezvoltă în folosul comunității locale. Proiectul reprezintă un parteneriat între Kaufland cu Facultatea de Horticultură București și Institutul de Cercetare în Permacultură din România.

2. **Proiectul FoodWave -Empowering Urban Youth for Climate Action**, proiect implementat în parteneriat cu Agenția Metropolitană pentru Dezvoltare Durabilă Brașov, are ca scop creșterea gradului de conștientizare asupra consumului sustenabil de alimente în orașele din România, în sprijinul eforturilor de atenuare și de adaptare la schimbările climatice, implicând tinerii în procesul decizional local. La nivel european, până în 2023 proiectul Food Wave își propune să mobilizeze 15 milioane de tineri cu vârstele cuprinse între 15-35 de ani, prin campaniile sale legate de relația dintre alimentație și schimbări climatice, implicând activ peste 5.000 de tineri în acest sens.

Activiștii implicați în proiectul Food Wave, au montat o grădină urbană volantă în Piața Unirii din Brașov. În cadrul acestei grădini au fost plantate plante aromatice. Grădina, care poate fi utilizată și ca mobilier urban, este preluată din punct de vedere al conceptului de la municipalitatea din Milano și are forma unui octogon. Răsadurile au fost plantate de voluntari.

AMB este unul dintre cei 29 de parteneri ai proiectului cofinanțat de Comisia Europeană cu aproximativ 8 milioane de euro, prin programul DEAR (Development Education and Awareness Raising) și coordonat de Municipalitatea din Milano. Proiectul este structurat pe 3 piloni: informarea tinerilor printr-o serie de ateliere, implicarea acestora în cadrul unor sesiuni de formare, realizate inclusiv în cadrul comunităților marginalizate și transformarea lor în

activiști prin acțiuni stradale și campanii digitale, deciziile instituționale și trecerea la un sistem alimentar global sustenabil până în 2030.

3. Proiectul Foodshift Inovarea lanțurilor alimentare spre o tranziție accelerată până în 2030, proiect implementat în parteneriat cu Agenția Metropolitană pentru Dezvoltare Durabilă Brașov, lansează o inițiativă cetățenească ambițioasă: trecerea către un sistem alimentar sustenabil, ce încurajează o alimentație bazată mai mult pe plante, cu efecte benefice pentru sănătatea populației și protecția mediului. Se dorește dezvolta un Laborator de cercetare la nivel local, ce are ca principal scop să integreze produsele tradiționale și cele provenite de la fermele mici într-un sistem alimentar inovator și sustenabil la nivel local și regional, și să revizuiască cadrul legal privind achizițiile pentru unitățile de catering.

4. FoodClic – Politici alimentare urbane integrate - Dezvoltarea co-beneficiilor durabilității, legăturilor spațiale, incluziunii sociale și conexiunilor sectoriale pentru a transforma sistemele alimentare în orașe -regiuni. Proiectul, implementat în parteneriat cu Primăria Municipiului Brașov, va crea interfețe puternice având la bază cei trei piloni, știință-politică-practică, în opt orașe-regiuni europene (45 de orașe și metropole). Coloana vertebrală a unor astfel de interfețe va fi asigurată de Food Policy Networks, care va gestiona Living Labs experimentale pentru a construi o bază de dovezi relevante pentru stabilirea unor politici pe baza învățării prin acțiune. Activitățile vor fi diseminate printr-un cadru conceptual inovator (CLIC), care subliniază patru rezultate dorite ale integrării sistemului alimentar (beneficii colaterale de durabilitate, legături spațiale, incluziune socială și conectivitate sectorială).

Consolidarea capacităților și sprijinul acordat pentru implicarea intensivă a tuturor stakeholderilor interesați (inclusiv grupurile defavorizate și vulnerabile) va permite actorilor politici și planificatorilor urbani din orașele-regiuni partenere să dezvolte politici alimentare urbane integrate care au în vedere continua evoluție a cadrului alimentar global și dezvoltarea de strategii alimentare coerente.

Rezultatele vor fi comunicate și diseminate prin extinderea noilor practici și politici la alte opt orașe-regiuni din Europa și Africa, dezvoltarea unui centru de cunoștințe online (knowledge-hub) și dezvoltarea unei gândiri unitare la nivelul rețelelor de parteneri (Think Thank). Prin aceste acțiuni, FOODCLIC își propune să contribuie la dezvoltarea cadrelor alimentare urbane care au un impact asupra încurajării evoluției alimentației care are la bază alimentele sănătoase și care dezvoltă un sistem alimentar durabil, disponibil, accesibil financiar și atractiv pentru toți cetățenii (inclusiv pentru grupurile defavorizate și vulnerabile).

Prezența acestui pachet de proiecte dezvoltate în zona Brașov relevă un interes crescând al comunității locale în ceea ce privește tematica revenirii la un stil de viață simplificat centrat pe viață sănătoasă, mâncare sănătoasă și echilibru între mediul urban și mediul natural.

Concluziile activității 2 – Ca prim element evidențiat de analiza realizată în cadrul proiectului U-GARDEN reiese faptul că nu există o abordare formală / instituționalizată a conceptului de grădini urbane/ agricultură urbană în sectorul public care gestionează managementul ecosistemelor urbane. Până la un anumit punct s-ar putea argumenta chiar că cadrul local și național de reglementare este proiectat împotriva grădinilor urbane. Totuși, există un trend clar în sensul deschiderii către experiența orașelor din vestul Europei și preluarea bunelor practici din aceste zone. De asemenea, analiza a mai relevat faptul că există un interes crescând, chiar și din partea instituțiilor publice (în limita competențelor reglementate) de a contribui la creșterea calității vieții pornind de la promovarea unui stil de viață sănătos, alimentație echilibrată, promovarea producătorilor locali (și implicit a experiențelor asociate agriculturii), etc. Un element esențial însă este abordarea partenerială – bunele practici identificate au în comun faptul că sunt dezvoltate în parteneriate care depășesc granițele naționale. Influența consorțiilor alcătuite din stakeholderi relevanți din țări diferite pare să creeze emulația necesară pentru implementarea cu succes a unor proiecte sau a unor bune practici. Concomitent, abordarea graduală, pornind de la intervenții ”pilot” care se dezvoltă ulterior în intervenții formale / instituționalizate pare să reprezinte un element esențial în implementarea cu succes a unor inițiative. U-GARDEN propune o abordare partenerială transnațională pornind de la un laborator urban și creează, implicit, premisele pentru un demers de lungă durată cu potențial ridicat de succes.

3. WP3- Concept design - Urban Living Lab (ULL)

Grădinăritul urban reprezintă cultivarea legumelor, fructelor, plantelor aromatice sau ierburilor medicinale, printre altele, în exterior sau în spații închise la scară casnică. Grădinile urbane sunt definite ca parcele de teren aflate în oraș sau la periferia acestuia puse la dispoziția locuitorilor orașelor, asociațiilor de locatari sau unor organizații de către consiliile locale orașenești și care pot fi folosite pentru cultivarea în comun a plantelor.

La începutul anilor anii 1800, 3% din populația globului trăia la oraș, o cifră care a crescut la 47% până la sfârșitul secolului XX. Se estimează că aproape 6,68 miliarde de oameni vor locui în orașe până în anul 2050.

Din anii 1960, grădinile urbane au căpătat multă forță mulțumită mișcărilor ecologice ale vremii, nu atât pentru nevoia de hrană, cât ca și modalitate de a merge împotriva utilizării

pesticidelor și a altor produse chimice (și toxice) care dăunează mediului. Este demonstrat că aceste zone verzi urbane îmbunătățesc nivelul de trai în orașe și afectează atitudinea oamenilor față de natură și conservare. Grădina urbană servește adesea ca un arhetip prin intermediul căreia oamenii ajung să se identifice cu peisajul și să-i dea un sens.

Dezvoltarea grădinilor urbane a fost inspirată, de asemenea, și de oportunitățile duble oferite de suprafețele enorme de teren liber din orașe și de eșecul spațiilor verzi tradiționale, cum ar fi parcurile și locurile de joacă.

Urban Living Labs (ULLs) sunt definite ca spații publice unde autoritățile locale încurajează și interacționează cu cetățeni în vederea dezvoltării de servicii urbane inovative. ULLs sunt folosite din ce în ce mai mult ca platforme pentru inovare și experimentare în mediul urban. Acestea sunt un concept inovator care combină cercetarea, guvernanta și cetățenii construind o punte între factorii de decizie și părțile interesate, promovând astfel în comun, viziunea de creștere și inovare la nivel de comunitate.

Analiza bunelor practici realizată în cadrul proiectului U-GARDEN a relevat faptul că unul din factorii critici de succes pentru implementarea de exemple de bună practică în mediul urban este scalarea acestor inițiative de la nivel pilot la formule instituționalizate și asumate public de comunitatea locală. Prin urmare, abordarea propusă, respectiv crearea unui laborator urban reprezintă o abordare eficientă care va permite testarea unor soluții și adaptarea parametrilor la specificul local urmat de o scalare relevantă la nivelul urban brașovean.

Abordarea propusă, respectiv laborator urban se bazează pe experiența partenerilor din proiect și în special pe laboratorul urban dezvoltat deja de partenerul BEIA Consult Internațional la locația lor din București.

Astfel, la nivelul proiectului s-a luat decizia dezvoltării unui laborator urban în Brașov, în cadrul Centrului de Afaceri, Transfer Tehnologic și Incubator de Afaceri – CATTIA. Centrul dispune de o suprafață de teren pe care se pot dezvolta diferite experimente urbane.

CATTIA Braşov

Parametrii activităţilor ce se vor derula în cadrul laboratorului Urban Braşov sunt în proces de definire alături de membrii consorţiului U-GARDEN și stakeholderii identificați în cadrul activităţilor anterioare.

Concluziile activităţii 3 – pe baza datelor colectate s-a luat decizia dezvoltării unui laborator urban – Urban Living Lab - la nivelul Agenţiei Metropolitane Braşov. Laboratorul va fi localizat în cadrul Centrului de Afaceri, Transfer Tehnologic și Incubator de Afaceri CATTIA și va permite testarea, pe o suprafaţă de aproximativ 1000 de mp a unor soluții privind grădinile urbane / agricultură urbană. Terenul este proprietatea municipalităţii Braşov. Activităţile derulate în cadrul laboratorului vor fi proiectate într-o manieră participativă și colaborativă cu implicarea stakeholderilor locali relevanți.

4. WP3 Recrutare de stakeholderi

Activitatea de recrutare de stakeholderi a fost realizată la nivelul Agenţiei Metropolitane Braşov, în urma activităţii de cercetare a ecosistemului social și economic din teritoriul metropolitan. Astfel au fost identificate organizaţii publice și private care pot avea un rol esențial în proiectarea conceptului de grădini urbane și, de asemenea, în ceea ce privește implementarea acestuia la diverse niveluri.

Stakeholderii au fost contactați individual, prin email și telefonic, și au fost realizate sesiuni individuale de lucru cu o parte din organizaţii, respectiv cele cu care s-a putut identifica un interval de timp agreat de comun acord. Această activitate va fi extinsă și pe parcursul anului

2023, pentru a completa portofoliul de stakeholderi implicați în proiect și pentru a asigura o cât mai bună reprezentare a tuturor intereselor în activitățile proiectului.

În urma activității de recrutare (activitate care va fi permanentă pe durata implementării proiectului U-GARDEN) au fost stabiliți parametrii de colaborare cu instituții publice și organizații private care vor sprijini activitățile derulate în cadrul laboratorului urban CATTIA Brașov. Obiectivul este acela de a testa soluții de grădinărit urban și de a le adapta la contextul local brașovean în vederea identificării parametrilor optimi pentru reproducerea ulterioară a conceptului de grădini urbane la nivelul Municipiului Brașov și al comunităților din Zona Metropolitană Brașov.

Concluziile activității 4 – este esențială implicarea stakeholderilor (identificați în cadrul activităților anterioare) în cadrul laboratorului urban CATTIA Brașov. Expertiza de care aceștia dispun precum și experiența profesională se pot dovedi cruciale în a asigura implementarea cu succes a activităților propuse pentru laboratorul urban.

5. WP3 Plan de implementare activități ULL Brașov

Echipa de implementare a proiectului constituită la nivelul Agenției Metropolitane Brașov a inițiat dezvoltarea unui plan de acțiune pentru laboratorul urban Brașov. Acest plan de acțiune implică colaborarea cu partenerii din consorțiul U-GARDEN precum și cu stakeholderii identificați în cadrul activităților anterioare.

Planul de acțiune este un demers care se actualizează continuu în funcție de necesitățile locale și de input-urile stakeholderilor

Obiectivul ULL Brașov este dezvoltarea unei grădini urbane pilot în cadrul CATTIA Brașov în vederea creșterii nivelului de conștientizare a comunității locale Brașovene cu privire la beneficiile grădinilor / agriculturii urbane .

Activitățile propuse sunt următoarele:

- Plantări de pomi - -diferite specii – în cadrul ULL Brașov – perioada propusă octombrie-decembrie 2022
- Pregătirea suprafețelor dedicate activităților de agricultură urbană în cadrul ULL Brașov – noiembrie – decembrie 2022
- Stabilire plan de cultură pentru anul 2023 – Ianuarie-Februarie 2023
- Achiziționare și plantare material săditor – Martie – Mai 2023

- Dezvoltare activități de conștientizare în colaborare cu stakeholderi - Mai-Decembrie 2023
- Monitorizare și întreținere culturi ULL Brașov – Mai-Decembrie 2023

Planul de acțiune va fi extins și detaliat cu contribuția stakeholderilor locali pe măsură ce activitățile urmează să fie implementate

Concluziile activității 5– planul de acțiune dezvoltat la nivelul ULL Brașov este dezvoltat în colaborare cu stakeholderi locali și cu membrii consorțiului și urmărește în mod constant atingerea obiectivului ULL Brașov de dezvoltare a unei grădini urbane pilot în cadrul CATTIA Brașov în vederea creșterii nivelului de conștientizare a comunității locale Brașovene cu privire la beneficiile grădinilor / agriculturii urbane

6. WP3 Creare capacitate operațională ULL Brașov

Dat fiind caracterul inovativ al abordării de tip "laborator urban", echipa locală de proiect a identificat, ca prim pas al dezvoltării capacității operaționale a ULL Brașov, nevoia de training specializat. Ca urmare, Agenția Metropolitană Brașov a sprijinit organizarea la Brașov în perioada 24-25 noiembrie 2022 a unui "**Training de antreprenoriat și dezvoltare de infrastructuri de tip Living Lab**" Evenimentul a fost organizat de ICEBERG PLUS în numele EIT Urban Mobility RIS HUB Romania, hub-ul de reprezentare al EIT Urban Mobility în România. , Training-ul de antreprenoriat și dezvoltare de infrastructuri de tip Living Labs a fost dedicat actorilor din administrație, mediului academic și start-up-urilor și a promovat colaborarea dintre aceste părți. Au fost organizate sesiuni de lucru privind dezvoltarea și valorificarea unui Living Lab, abordarea de tip Open Innovation, legislația pentru dezvoltarea de Living Labs și modele alternative de abordare pentru politicile de management urban, etc.

Acest eveniment a fost un prim pas dintr-un demers care se va derula pe toată durata proiectului și care vizează creșterea capacității operaționale la nivelul Agenției Metropolitane pentru Dezvoltare Durabilă Brașov în vederea implementării cu succes a abordărilor de tip Living Lab

Subsecvent, la nivelul laboratorului urban se va constitui, pe parcursul anului 2023, o baza materială pentru dezvoltarea activităților de gestionare a grădinii urbane experimentale. Baza materială va ține cont de specificul grădinii urbane, beneficiarii activității, tipurile de culturi promovate, etc.

Concluziile activității 6 – Dezvoltarea capacității operaționale reprezintă un demers continuu la nivelul Agenției Metropolitane Brașov. Acest demers este esențial pentru succesul

laboratorului urban și presupune alocarea constantă de resurse în vederea dezvoltării competențelor, identificarea de bune practici și analiza acestora în vederea identificării factorilor de succes, experimentarea de măsuri implementate anterior de organizații partenere, etc.

SUMAR EXECUTIV

Scopul principal al proiectului U-GARDEN constă în promovarea grădinilor urbane și a experiențelor similare de producție de alimente, ca o componentă cheie a unui cadru strategic pentru dezvoltarea urbană durabilă în Europa.

În cadrul Etapei 1 denumită – **“WP2-1 Evaluarea caracteristicilor Eco-sistemului urban/WP3-1 Laborator Urban (Urban Living Lab ULL) (2022)”** s-a urmărit realizarea unui audit teritorial al zonei Brașov raportat la conceptul grădinilor urbane precum și planificarea realizării unui laborator urban – Urban Living Lab.

Activitățile planificate pentru etapa 1 a proiectului sunt următoarele:

- Identificarea condițiilor existente de capital uman-social (WP2)
- Identificarea patrimoniului de practici existente în eco-sistemul urban studiat (WP2)
- Concept design - Urban Living Lab (ULL) – (WP3)
- Recrutare de stakeholderi (WP3)
- Plan de implementare activități ULL Brașov (WP3)
- Creare capacitate operațională ULL Brașov (WP3)

Prezenta etapă a proiectului U-GARDEN este alcătuită din două activități principale:

1. Cercetare privind capitalul socio-uman disponibil în arealul de analiză și patrimoniul existent de bune practici în domeniul agriculturii urbane
3. Constituire Laborator Urban Brașov (Urban Living Lab)

Analiza capitalului socio-uman a relevat faptul că în zona Brașov se regăsește un stoc relevant de expertiză profesională care poate servi conceptul de grădini urbane agricultură urbană. Majoritatea expertizei profesionale se referă la sectorul forestier și al culturilor perene datorită așezării geografice a Brașovului precum și specificului activităților de cercetare științifică derulate în zonă pe parcursul ultimelor decenii. Ecosistemul de capital uman analizat a relevat faptul că în timp, acest stoc de expertiză profesională și experiență relevantă a contribuit atât la consolidarea sectorului “public” dar și “alimentat” formarea unui cluster de activiști civici și organizații guvernamentale care militează pentru protecția mediului și implicit pentru

dezvoltarea activităților relevante pentru mediu în ecosistemele urbane. Prin urmare, există premise solide de capital socio-uman pentru dezvoltarea conceptului de grădini urbane agricultură urbană în zona Brașov

Ca prim element evidențiat de analiza realizată în cadrul proiectului U-GARDEN reiese faptul că nu există o abordare formală / instituționalizată a conceptului de grădini urbane/ agricultură urbană în sectorul public care gestionează managementul eco-sistemelor urbane. Până la un anumit punct s-ar putea argumenta chiar că cadrul local și național de reglementare este proiectat împotriva grădinilor urbane. Totuși, există un trend clar în sensul deschiderii către experiența orașelor din vestul Europei și preluarea bunelor practici din aceste zone. De asemenea, analiza a mai relevat faptul că există un interes crescând, chiar și din partea instituțiilor publice (în limita competențelor reglementate) de a contribui la creșterea calității vieții pornind de la promovarea unui stil de viață sănătos, alimentație echilibrată, promovarea producătorilor locali (și implicit a experiențelor asociate agriculturii), etc. Un element esențial însă este abordarea partenerială – bunele practici identificate au în comun faptul că sunt dezvoltate în parteneriate care depășesc granițele naționale. Influența consorțiilor alcătuite din stakeholderi relevanți din țări diferite pare să creeze emulația necesară pentru implementarea cu succes a unor proiecte sau a unor bune practici. Concomitent, abordarea graduală, pornind de la intervenții "pilot" care se dezvoltă ulterior în intervenții formale / instituționalizate pare să reprezinte un element esențial în implementarea cu succes a unor inițiative. U-GARDEN propune o abordare partenerială transnațională pornind de la un laborator urban și creează, implicit, premisele pentru un demers de lungă durată cu potențial ridicat de succes

Pe baza datelor colectate s-a luat decizia dezvoltării unui laborator urban – Urban Living Lab - la nivelul Agenției Metropolitane Brașov. Laboratorul va fi localizat în cadrul Centrului de Afaceri, Transfer Tehnologic și Incubator de Afaceri CATTIA și va permite testarea, pe o suprafață de aproximativ 1000 de mp a unor soluții privind grădinile urbane / agricultură urbană. Terenul este proprietatea municipalității Brașov. Activitățile derulate în cadrul laboratorului vor fi proiectate într-o manieră participativă și colaborativă cu implicarea stakeholderilor locali relevanți.

Este esențială implicarea stakeholderilor (identificați în cadrul activităților anterioare) în cadrul laboratorului urban CATTIA Brașov. Expertiza de care aceștia dispun precum și experiența profesională se pot dovedi cruciale în a asigura implementarea cu succes a activităților propuse pentru laboratorul urban.

Planul de acțiune dezvoltat la nivelul ULL Brașov este dezvoltat în colaborare cu stakeholderi locali și cu membrii consorțiului și urmărește în mod constant atingerea obiectivului ULL Brașov de dezvoltare a unei grădini urbane pilot în cadrul CATTIA Brașov în vederea creșterii nivelului de conștientizare a comunității locale Brașovene cu privire la beneficiile grădinilor / agriculturii urbane.

Dezvoltarea capacității operaționale reprezintă un demers continuu la nivelul Agenției Metropolitane Brașov. Acest demers este esențial pentru succesul laboratorului urban și presupune alocarea constantă de resurse în vederea dezvoltării competențelor, identificarea de bune practici și analiza acestora în vederea identificării factorilor de succes, experimentarea de măsuri implementate anterior de organizații partenere, etc.

Director Proiect,
Cătălin FRANGULEA PASTOR